

‘íàøè ðàáí÷èå’/‘íàøèõ ðàáí÷èõ’

Íäíàéí íðîèçíñèòåéüíííá ñéíâàðý

òàéæå íáäíñòàòííí á óäéyö ðåäåèòåééçàöèé ýçûéà, òàé éàé íáíáöíäéí íðåäíñòååèòü
éàé ííæíí áíéåå ííéíóþ íéíòðíàòéþ íñéíáá: í ááí áðàíìàòé÷åñéè,
ñéíññáðåçíâàòåéüíúñ (ááðéåàòéíííúñ) é áéñòðéåóðéåíúñ ñáíéñòåàò, íñéíéüéó, éàé
éçåáñòíí, ñéíáí «ðàáíòåàò» á éííòåéñòå, Níçåàâàåíáí òåí ñàíùí ñáýçé è íòííðåíéý
íåæäó íéíé ðàñøéðýþò «ñáòü» éåéñééííà ýçûéíáíí íñéòåéý, á ðåçóéüòåòå ÷åáí
óðíøéðåíàÿ ýçûéíáàÿ ñéñòåíà ñòåííåéòñý ñàííñòåòåíííé è ííæåò ðóíéøéííéòíåàòü
óæå íåçåâæñéíí, ó. á. áåç «íííùé» áðóåíé ýçûéíáíé ñòðóéòóðû, õíòý íà
íáðåññ íðåò ìáò÷íí, íóæíí ííéüçíâàòüñý íåðåâíáíúíé ñéíâàðýè, íí
áíéåå «íðíñåéíòåé» æåéàòåéüíí éåéíùöéí-éåéíùöéí ñéíâàðåí. Ñ áðóåíé ñòðíñíú,
òí÷íóþ ñåíàíòééó òíé éééé èííé éåéñé÷åñéèé ååéíéöü ííæíí íåðåâàåàòü òíéüéí
ñðåäñòåàíè éåéíùöéííä ýçûéà, íáíðéíåð:

éòé-éö-õ

ääâåðýöü- Soc

‘ääâåðýöü áðóåíé äðóåíó’

Ííyöííó íàéáíéåå áíñòðåáâåíííá ã
éåéíùöéíí íáùåñòåå ñéíâàðåí ñòåíåò ýéåéòðíííúé ñéíâàðü ñí çåóéíâúí ííäóééí è
ýéåíâíòåíé òåçåóðóñà, éíòíðúé íòåå÷ååò è íáðåçíâàòåéüíúí ñòåíâåðåí, ó. á.
éåéñé÷åñéèÿ ååéíéòå ííéññåååñý éåé ýéåíáí ñéñòåíü ñí âñäíè íåðåâæíàòé÷åñéèíè
é ñéíòåäíàòé÷åñéèíè ñáýçýè ñ áðóåéíè ýéåíáíòåé èåéñé÷åñéèé ñéñòåíü.

Ðàçåèòéå éåéíùöééé èéíáâèñòééé íà

ñíâðåíííííí ýóäíá ííçåíéÿåò íáíáùéòü ðåçóéüòåòü íííáééòíéò èññéåäíâàíéé á ýóíé
íáéæñòé è ñòðíøéííàòü ðåçåóðóñ íáééåå ÷åñòíòíúñ áåéíéò éåéíùöéíííý ýçûéà[1],
á çåòåíí áéåééò è ñíñòåâééíéþ ñéíâàðý «ííéííá» òéíá. Íù íñíçíáíí, ÷òí
ðåçåóðóñ áñåååå áóååò íáííííí, òåéé éåéé ñéíâàðéé íå óñíâååþò ðééñèðíâàòü áñå òí,
÷òí íðíèññíåéò á ýçûéå, íáñòíéüéí ñòðåíéòåéüíí íí ðåçåéâåååñý. Ê õííó æå áåíí
ðåðåíííòåéíñòü, íáíííííòå íáóñéíéåéíí ñíñáíííñòýé èé-ííñòé, éíòíðåý íðéíéíååò
ó÷åñòéå á ñíñòåâééíéé ñéíâàðý. Òåí íå íáíáá ñíæíí áúååééòü ýäðí ðåçåóðóñà,
éíòíðúé ííñèò, éåé íðåéééí, áåéíùé ðåðåéòåð è íå ýåéýåóñý áåðåéíòíé ÷åñòüþ
ñéñòåíü. Áñå òí, ÷òí íáñíäéòñý íå íáðéòåðéé, ííñèò éíâàðéàíòíúé ðåðåéòåð.
Íäíàéí ñéíâåååò íå çåáúâåòü, ÷òí ÷åòééå áðåíéöü íáæäó ýäðíí è íåðéòåðéåé
íòñóòñòåóþò.

Íðé ñíñòåâééíéé ýéåéòðíííáíí

ñéíâàðý òåçåóðóñíííá òéíá èç éçåâåñòíúñ éåéñééíâðåòé÷åñéèõ íðíñðåíííí ïú
íñòðåíííâééñü íà TLex

Suite 2010: Dictionary Production Software (<http://tshwanedje.com>), íäååðæéåàþùåé ñòåíäåðòü XML è UNICODE è ñíñòíýùåé
Dictionary Compilation Software, tlTerm Professional Termbase Software, tlCorpus Concordance Software, tlReader. Ýòà
íðíñðåííà ýäéýåòñý íðíðåññííáéüíí, ó. á. á íáé ó÷òåíí áñå íáíáöíäéíü
ííðååííñòé ééíâåééñòá íðé éíííééòííéé ñéíâåðåéé ðåçííáí òéíá. Ííá ííçåíéÿåò
çíà÷éòåéüíí óíáíùøéòü áðåíí è çåòåðåòü íå íðíðåññííñòé ñéíâåðåéé è
óåâéé÷éòü éå÷åñòåíí ñíçåååååíí íðíðåééòá. Áñéé íáñééüéí áåñýøééåéé íáçåáá èéíáâèñòó òðåòéé áðåíí íà
óíéòééòéíí ñéíâåðíúñ ñòåðåéé è éò õíðìåòéííééå, óí íðé íííùé ýóíé
íðíñðåíííí ñíæíí ñ éååéñòüþ íáíýöü õíðìåò íðåäñòåâééíéý ñéíâåðíúñ ñòåðåéé. Áíéåå
óíáíí, ýóà áåçá áäííúñ, éíòíðåý ííæåò ðåðåíéòü áåññííà ðåçííðåííúé íåðåéòåé, è íí
æåééíéþ ééíâéñòá ííæåò ðééüòðíâåòü ñéíâåðíúñ ñòåðåéé á çåâéñéíñòé íò õíðìåòå
ñòåðåéé (éåðåííñéé, ñðåäåíéé, ííéíùé) èééé ýéåíáíòü á ñòðóéòóðå ñòåðåéé (íáíðéíåð,
çååíéíâí-ííá ñéíâí è áíòííéíñé/ñéíííé).

Ñeñáàðíáy ñòàðüý òåçàóðóñà äïëæíá ñòðïèòüñý ïí ñëåäóþùåé ñòåìà:

- 1) åôñä ñeñáàðííé ñòàðüè; íáëñáàíéå íá «òïäí áè-èä» (‘ÿñííå iéñüí’);
- 2) ÷-åñòïòíñóðü ËÅ; 3) iðïèçííøåíéå ËÅ; çåóéíâíé ðåéé; 4) ÷-åñòðü ðå-è ËÅ;
- 5) åðåìíàðé-åñééå iñlåðóðü ËÅ; 6) òåíàðé-åñééå iñlåðóðü ËÅ;
- 7) ñòëëëñòè-åñééå iñlåðóðü ËÅ; 8) ýòèííéíæý ËÅ; 9) oíëëíâàíéý è iðèíàðóðü (ñ óéàçaiéåí áèíàðíííà, òåíàðé-åñééåí iñlåðóðü, è éïòòðíò iðèíàðééåæèò òà èéè èíáy èåññá); 10) ñiñ-åðåíèý ËÅ ií ñòåìà;
- 11) ñeñííéíü ëåæäíéí ìòååéüííé èåññúðü (òåçàóðóñ);
- 12) áïðííéíü ëåæäíéí ìòååéüííé èåññúðü; 13) iñííéíü è èò ìòëè-÷-èý;
- 14) èåèííü è ôðåçåíû ëåæäíé èåññúðü; 15) äåðééåðóðü;
- 16) ñëíæíûå ñeñáà.

Íá áåííüé iñlåðíò åååäóðñý ðååíòò
 ií ñòååååíèþ ñóùåñòåóþùèò ñeñáàðåé éèïùòéíäí ÿçûéà á iðíàðäííò, çåíèñü ñeñáà,
 iíðååååéåíá ÷-åñòåðå-÷-åy iðèíàðééåæíñóðü, à òåéæå òòï-÷-íþþñý cíà-÷-åíéý íåéíòòðóðü
 èåññé-÷-åñééò ååéééö, éïòòðíñ òåéñòòò åíííéíýåðñý iñlåðíò iàðåðéåéí. Íáíàéí á
 iðíàðññá èííèééòòåíéý ýéåéòòðíííåí ñeñáàðý iú ñæå ñòåééèåòåòüñý ñòåééèåòåòüñý
 iíðååååéåííüle iðíàðéåíàíè. Íáíðèíàð, ñíñòåðåíûå ñeñáà Íóí ìòååéüííüé èåññé-÷-åñééé
 åóñä, èéè òåééå ååéééòò íóæíí ðåçìåùåòü á òíé ñòåååðííé ñòåòòüå, á éïòòðíé
 ñíèñûåååòñý åéåååííå ñeñáà? Åññáùå, íåéé-÷-éå åééüøííåí ÷-éñéå èíííçèòòå á
 èåééùòéí ÿçûéà ýåéýåðñý iòëè-÷-èòåéüííé iñlåðíííñòðüþ iñlåðíéüñééò, à òåéæå
 òþðññééò ýçûéåá
 åññááí, á ýòíí áííðíñå iú áóäåíí ðåéåíòèòåðåòüñý íá iñlåð ñíñòåðåéåíéý ñeñáàðåé
 àíåéééñéíäí ÿçûéà, ååå åðåäíí-÷-éòåòþò ååååðóðü ñëíæíûå ñeñáà èåéé ìòååéüííå
 çååíéíåí-÷-ííå ñeñáà, ií iðé ýòíí ååééåþò ñíñüééò íá íååí á òíé ñòåòòüå, åíéàáóëà
 éïòòðíé ñíñååðæèò iæéí èé åéååíûå ëííííáíòíå ëíííçèòà.

Áóíàæíûå ñeñáàðéé ñòåééòòåííüé
 ñeñáàðýí ååååéñééò ýçûéåí ií ñååéé ñòåééòòåííüíñóðé è iíííòå ðååñòååéåíéý
 ñeñáàðííé ñòåòòü, iíýòííò òåíðéþ è iðåééòééò ñíñòååéåíéý ñeñáàðåéé ñòåééòòåíí
 ýçûéå á òåéíí íåñåòííåí ðåçåéåàòü è åíåééòýòü èíóíðíàòéííüå òåðíííééé á ýòíò
 iðíàðññá. Ýéåééòòåííåí ëåññéééòåðåòéí ëåééùòéíäí ÿçûéà íåðíàðéñý íá ñòåééè ñíñååí
 õíðíèòåííéý, è éíáííí ñí-÷-åðåíéå ðåçðåáíðåííüå iàðåðéé á èåééùòéí ÿçûéíçíáíéé
 è ièðíàðííí ñíñòååéåíéþ, ñååååéåíéå ñóùåñòåóþùèò ñeñáàðåéé ëíçåíéýåò
 ñíçååòü ýóôåééòåíóþ iñååéü èåññé-÷-åñééé ñeñáàðü èåééùòéíäí ýçûéå.

Niñéñíê
 èèòåðàòóðû

Áèòéååå, 2002 Áèòéååå Í.Ñ.
 Iðíàééåíü íáýñíüõ åéèñíüõ á êåééùòéí ÿçûéå // Áííðíñû òåíðåòé-÷-åñééé
 åðåìíàòééé èåééùòéí ÿçûéå: ñá. ñò. / iòå. ðåä. Ý. Ð. Òåíèùåå. Í.;
 Ýéèñòå, 2002. Ñ. 22–29.

Óàð-ååéééíåà, Óàð-ååéééíåà Ð.Í.
 Iðíàééåíü ðååíðíü iðóíðåðåòéé èåééùòéí ÿçûéå // Áííðíñû òåíðåòé-÷-åñééé
 åðåìíàòééé èåééùòéí ÿçûéå: ñá. ñò. / iòå. ðåä. Ý. Ð. Òåíèùåå. Í.;
 Ýéèñòå, 2002. Ñ. 3–21.

Èéèøééí
 è äð., 2003 Èéèøééí
 È.È.; Íóíèåå
 Á.Ä.; Ååäíàååå Á.Ä. è äð. ß èçó-÷-þò èåééùòééé. Íàééüé
 ðóññéí-êåééùòééé ñeñáàðü. Ýéèñòå, 2003.

[1]

Niêñíê ñàñòòíûõ åääèíèö êàëìûöêíâí ýçûêà áûë ñíçääí íà íñíââ àíàëèçà êîðïóñà òåêñòòíâ íáúâííí â 5 iéí ñëíâíííòðååëåíéé. Å êà÷åñòââ ìàòåðèàëà áûëè ïòíáðàíû íááíëüøèå ðåêñòû õóåíæåñòâííâíéé, ióáëèøèñòè÷åñëíâí è íàó÷ííâí ñòèëåé.

[2] Íñëíëüéó

â êàëìûöêíí ýçûêà ëåâíâåòåÿùëéñý ïïðÿäíê ñëíâ (SOV), òí è ñôâíû ïðèâåååíû â ñíñòâåòñòâèè ñ íèí.